

**Зоя Рябова. Маркетинговое управление
общеобразовательным учебным заведением.**

В статье рассматриваются теоретические аспекты и дается определение маркетингового управления общеобразовательным учебным заведением, особое внимание уделено описанию маркетингово-мониторинговых исследований и их роли в обеспечении конкурентоспособности учебного заведения.

Ключевые слова: маркетинг, маркетинговое управление, маркетинговые исследования, конкурентоспособность учебного заведения, качество образования.

Zoya Ryabova. Marketing management of general educational institutions

The article discusses the theoretical aspects and defines marketing management of general educational institutions, special attention is paid to the description of marketing and monitoring research and their role in ensuring the competitiveness of the institution.

Keywords: marketing, marketing management, marketing research, competitive educational institution, the quality of education.

Стаття надійшла до редакційної колегії 31.10.2016

УДК 811.111:81'255

© Савицька Л. В., 2016

Савицька Лариса Володимирівна

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО МІЖКУЛЬТУРНОГО ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглянуто особливості сучасного міжкультурного перекладу, що дозволяють краще розуміти представників іношомовної культури під час міжкультурної комунікації.

Ключові слова: переклад, міжкультурна комунікація, міжкультурний переклад.

Характерною рисою сучасного світу є стійкі глобалізаційні процеси. Важливою ознакою глобалізації виступає спілкування як між народами, так і між окремими носіями культури. Специфічного значення набуває комунікація між цивілізаціями. Підґрунтя усіх цих відносин – це зростання міжнародних контактів. Пов'язані з явищем глобалізації процеси передбачають регулярні контакти у різних сферах між представниками різних культур. Крос-культурні контакти стають частішими, більш тривалими, в їх контексті здійснюється практична діяльність. Така ситуація вимагає вирішення поставлених практичних завдань та питань культурної адаптації одночасно.

Питання міжкультурної комунікації досліджують різні галузі знання, зокрема, теорія перекладу, лінгвокраїнознавство, етнолінгвістика, соціологія, культурологія, культурна антропологія, етнопсихологія тощо.

На етапі стрімкого розвитку новітніх інформаційних технологій зростає і роль міжкультурного перекладу. Важливість вирішення проблем міжкультурного перекладу тісно пов'язана з експансією електронних програм перекладу, а мовна глобалізація загострює досить актуальну проблему міжкультурної комунікації.

Сьогодні переклад не розглядають лише як зміну правил переходу від внутрішньої програми мовлення до її реалізації. Перекладна комунікація «мовець – перекладач – адресат» є подвійною, й, очевидно, перекладач здійснює оптимально дві внутрішні програми як щодо мовця, так і зорієнтовану на адресата: стратегія мовця спрямована на мовноавтентичного перекладача і водночас на адресата. Попри труднощі збереження в перекладі культурних своєрідностей, багато вчених стверджують, що мова є частиною культури і вважають, що відтворення культурних реалій у цільовій мові є першочерговим завданням перекладача у міжкультурній комунікації, бо кожна мовна група має власні культурно-специфічні особливості.

Мета статті – висвітлити особливості сучасного міжкультурного перекладу, що дозволяють краще розуміти представників іншомовної культури під час міжкультурної комунікації.

Поняття міжкультурної комунікації виникло в середині ХХ століття і пов'язане з іменами таких дослідників як Є. Холл, К. Клакхон, А. Кребер, Р. Портер, Д. Трагер, Л. Самовар.

Важливий внесок у вивчення проблеми міжкультурної комунікації як соціального феномена зробили російські вчені: Є. Верещагін, Т. Грушевицька, Б. Єрасов, Н. Іконнікова, В. Костомаров, В. Попков, О. Садохін, С. Тер-Мінасова, М. Шамне. В контексті міжкультурної комунікації також розглядаються питання глобалізації культури та взаємодії цивілізацій.

В Україні предметне поле досліджень у рамках проблематики міжкультурна комунікація знаходиться у стадії формування і відрізняється двома характерними рисами: прикладним характером (полегшення комунікації між представниками різних культур, зниження конфліктного потенціалу) і міждисциплінарністю.

Дослідження з міжкультурної комунікації останнім часом набувають все більшого значення у зв'язку з процесами інтенсивної міграції. Цю проблему вивчають у різних аспектах такі українські науковці, як В. Андрущенко, Н. Висоцька, О. Гриценко, Л. Губерський, І. Дзюба, П. Донець, В. Євтух, А. Єрмоленко,

Г. Касьянов, М. Кушнарьова, І. М'язова, Л. Нагорна, А. Приятельчук, М. Обушний, П. Скрипка.

Лінгвістична наука про переклад є ще зовсім молодою. Досі вона навіть не має загальноприйнятої назви. У різних джерелах можна знайти такі терміни як: «перекладознавство», «транслатологія», «теорія перекладу», «практика перекладу» та ін. Лише з початку другої половини двадцятого століття дослідження особливого виду мовленнєвої діяльності, яку називають «перекладом», почали формуватися в самостійну лінгвістичну дисципліну.

Переклад у сучасному світі виступає важливим засобом спілкування між індивідами, які розмовляють різними мовами й належать до різного лінгвокультурного ареалу. У такому контексті переклад розглядають як особливий вид міжкультурної комунікації.

Процес міжкультурної комунікації починається зі звичайного визнання факту існування культурних відмінностей між представниками різних культур, що є однією з причин непорозуміння, а також їх подолання. Головним суб'єктом комунікації є людина, яка для забезпечення своєї життєдіяльності вступає у взаємозв'язок з іншими людьми. 70% свого часу людина витрачає саме на комунікацію. Система людських взаємин опосередковується культурою, яка визначає характер і ефективність людського спілкування. Здійснення міжкультурної комунікації можливе, коли комуніканти розуміють один одного, і переклад у цьому процесі виступає спільним кодом для досягнення взаєморозуміння.

Комунікативна концепція перекладу враховує особливості перекладу як акту міжкультурної комунікації. Такий підхід закладено в працях німецьких дослідників О. Каде та А. Нойберта, а також російських вчених В. Н. Комісарова та А. Д. Швейцера. Основою для зіставлення в перекладі є елементи комунікативного процесу.

Переклад – це важливий акт міжкультурної комунікації, оскільки він передбачає подолання культурної дистанції між комунікантами і спрямований на забезпечення їх порозуміння. Він руйнує міжмовний та міжкультурний бар'єр. Перекладачі є представниками однієї національно-лінгвокультурної спільноти і, відповідно, повинні мати певну когнітивну базу, тобто певним чином структуровану сукупність необхідних обов'язкових знань як своєї, так і іншої національно-культурної спільноти (так звані фонові знання), адже ними володіють носії цих мов і ці знання формують специфічний національно-культурний менталітет.

Переклад як один із важливих видів комунікативної діяльності орієнтується перш за все на повну і адекватну передачу мови оригіналу, яка містить усі імплікації мовного, соціального і культурного просторів. Природно, що при такій цільовій настанові

адекватність може бути досягнута при перекладі не ізольованих одиниць чи частин тексту, а більш конкретних чинників його структурної організації: метафоричність та ритмомелодика, міфопоетика та архетипи, символи тощо. Перекладач повинен «розкласти» текст оригіналу на окремі елементи, а потім знову «скласти» його у нову структурну єдність, але таким чином, щоб у читачів перекладу виникали образи і асоціації, співмірні з образами і асоціаціями, які виникають у читачів першотвору.

Труднощі перекладу пов'язані не із знанням мов, а із здатністю перекладача знаходити в мовних системах ті лінгвогносеологічні закономірності, які диктують єдину контекстну можливість адекватної передачі змісту тексту. Фактично переклад здійснює той загальний принцип єдиної організації всіх конкретних мов, в основі якого лежить сама сутність мови як форми відображення реальної дійсності. Тому ми розглядаємо переклад як ланку взаємодій і взаємовпливів культур, літератур і мов.

Переклад завжди є вторинною діяльністю не лише тому, що відтворює вже одного разу відображену (автором оригіналу) дійсність, але й тому, що креативна, синтезуюча діяльність перекладача завжди є другим етапом, який слідує за першим – етапом діяльності рецептивної, аналізуючої, інтерпретуючої. Саме тому переклад як посередник у міжнаціональному та міжлітературному спілкуванні належить до сфери прикладної компаративістики.

Включення перекладу в парадигму міжкультурної комунікації веде до усвідомлення того, що переклад є видом мовного посередництва, яке визначається В. Н. Комісаровим як «перетворення вихідного повідомлення в таку мовну форму, яка може бути сприйнята реципієнтом... Мовний посередник повинен витягувати інформацію з тексту вихідного повідомлення («оригіналу») і передавати її іншою мовою» [4, с. 3-19].

За В. Н. Комісаровим, переклад – це вид мовного посередництва, який цілком орієнтований на оригінал. Переклад є іншомовною формою існування повідомлення, яке містить оригінал.

Завдання перекладу – забезпечити такий рівень міжкультурної комунікації, при якому створюваний текст мовою реципієнта міг би виступати в якості повноцінної комунікативної заміни оригіналу і ототожнюватися реципієнтами перекладу з оригіналом у функціональному, структурному і змістовному відношеннях [5].

З точки зору теорії міжкультурної комунікації, при перекладі зіставляються не тільки дві мови, а й дві культури в широкому розумінні цього слова. Через міжкультурні відмінності, те, що є зрозумілим носіям однієї мовної культури може викликати нерозуміння у іншомовного реципієнта тексту перекладу. Тому

завдання перекладу включає не тільки пошук еквівалентних відповідностей для передачі комунікативної установки відправника, а й надання одержувачу необхідних для розуміння пояснень, щоб реакція іншомовного одержувача відповідала реакції одержувача повідомлення на вихідній мові. Тільки тоді переклад стане тотожним, або еквівалентним.

Таким чином, міжкультурна комунікація, як особливий вид порозуміння, припускає спілкування між носіями різних мов і різних культур. Співставлення мов і культур виявляє не тільки загальне, універсальне, але й специфічне, національне, самобутнє, що зумовлене розбіжностями в історії розвитку народів. Як зазначає В. Н. Комиссаров, у процесі міжкультурної комунікації функціонують дві мовні системи, і вони функціонують не незалежно одна від одної, а у тісній взаємодії, з паралельним використанням комунікативно рівноцінних одиниць [4].

Отже, міжкультурні аспекти перекладу формують розвиток у студентів соціокультурної компетентності, що допомагає їм орієнтуватися в різних типах культур та цивілізацій, мови яких вивчаються, співвідносити з ними комунікативні норми та форми спілкування, а також допомагають у виборі культурно-доступних форм взаємодії з людьми в умовах сучасного міжкультурного спілкування.

Література

1. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода : учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – М. : ЧеРо, 1999. – 136 с.

2. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение: курс лекций / В. Н. Комиссаров. – М. : ЭТС, 1999. – 192 с.

Лариса Савицкая. Особенности современного межкультурного перевода.

В статье рассматриваются особенности современного межкультурного перевода, которые позволяют лучше понимать представителей другой языковой культуры при межкультурной коммуникации.

Ключевые слова: *перевод, межкультурная коммуникация, межкультурный перевод.*

Larysa Savytska. The features of modern cross-cultural translation.

The article deals with the features of modern cross-cultural translation which allow better understanding of foreign-speaking culture representatives at cross-cultural communication.

Keywords: *translation, cross-cultural communication, cross-cultural translation.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 24.10.2016